

WOODY ALLEN, DIRECTOR DE CINEMA

Text: BEA CABEZAS / Fotos: JORDI PLAY

"Els dobladors em fan un heroi"

Woody Allen (Nova York, 1935) estrena el proper 18 de febrer la seva darrera pel·lícula, 'Sweet and lowdown'. Allen presenta una divertida biografia imaginària d'un dels millors guitarristes de jazz dels anys 30, protagonitzat per Sean Penn.

Woody Allen, escriptor, director, actor, humorista, hipocondríac, romàntic i genial, presenta la seva darrera pel·lícula, *Sweet and lowdown*, una divertida i irònica comèdia escrita i dirigida pel realitzador de Manhattan, situada a l'Amèrica dels anys 30. *Sweet and lowdown* fa referència a una frase jazzística que significa dolç i vil. El film és un documental fictici sobre la vida d'Emmet Ray, el millor guitarrista de jazz, a excepció del gran Django Reinhardt. L'actor Sean Penn interpreta magistralment aquest excèntric geni de la guitarra, acompanyat per dues magnífiques actrius com són Uma Thurman i Samantha Morton.

Ja fa més de trenta anys que veiem el cinema a través de les famoses ulleres de pasta negra de Woody Allen. Des que l'any 1965 es va estrenar a la gran pantalla com a actor i guionista de *Què hi ha de nou*, *Pussycat?*, ens ha fet riure amb la seva mirada surrealista de la realitat. El 1977 va arribar el seu reconeixement a Hollywood amb tres *oscar*s per l'entranyable *Annie Hall*. Aquesta explosiva comèdia va donar pas a films tan emblemàtics com *Intiors*, *Manhattan*, *Zelig*, *La rosa púrpura del Caire*, *Hannah i les seves germanes* i *Dies de ràdio*. Fins arribar a la seva darrera etapa, els anys 90, que van donar fruits tan deliciosos com *Marits i mullers*, *Misteriós assassinat a Manhattan*, *Bales sobre Broadway* i *Desmontando a Harry*, on alguns van trobar molts elements autobiogràfics d'aquest geni de la comèdia polícticament incorrecta.

—Vostè tenia un projecte que mai es va fer anomenat *The jazz baby*. I en nombroses ocasions ha declarat que li havien quedat les ganes de fer una pel·lícula sobre jazz. Amb *Sweet and lowdown* ha aconseguit finalment fer el film de jazz que tant desitjava?

—He aconseguit fer una pel·lícula de jazz, però no la que a mi m'agradaria fer. A mi m'encantaria fer una pel·lícula sobre la vida de Sidney Bechet, però és un projecte molt gran per mi. Es necessiten molts diners que no sé si podria aconseguir mai. A *Sweet and lowdown* he pogut controlar més les qüestions econòmiques perquè era ficció, és una biografia imaginària, però quan fas un documental real has de ser fidel a la vida del personatge. I Sidney Bechet va tenir una vida molt cara! I no sé si podré mai representar-la. Però almenys he pogut fer un film de jazz, *Sweet and lowdown*. Vaig triar fer un fals documental perquè les llegendes del jazz es van construir per tradició oral, és com a Amèrica la gent s'assabenta de l'existència dels músics de jazz. Mai se sabia si eren històries certes o no. El personatge Emmet Ray té trossets d'altres personatges, té coses de Django, per exemple, com

"No hi ha res per filmar avui dia. Què podria filmar? Ordinadors, mòbils, McDonald's? En el passat tot era encantador, les botigues, la roba, els cotxes... Sempre treballaria en el passat, però és molt car."

ara asseure's per veure passar els trens.

—Com va ser l'elecció de Sean Penn per interpretar Emmet Ray?

—Sempre he tingut un cent per cent de llibertat a l'hora de fer els meus films. Sean Penn havia estat la meva primera tria perquè hi ha pocs actors a Amèrica capaços d'interpretar un tipus patètic, fosc, cruel

i ridícul i fer-lo alhora interessant i apreciat pel públic. És com Marlon Brando a *Un tramvia anomenat desig*, que interpretava un home terrible i en canvi, el convertia en un tipus interessant. Si agafava un actor amb menys dimensions, la pel·lícula no seria el mateix, seria només la història d'un home patètic. Sean Penn era perfecte per al paper. A més, tenia un professor de guitarra i podia tocar totes les cançons que surten a la pel·lícula, no amb prou nivell per posar-les a la banda sonora, però no vaig haver de tallar les escenes en què sortien les seves mans tocant.

—*Els artistes són personatges freqüents en els seus films. Com ha creat aquesta personalitat tan complexa de l'artista Emmet Ray?*

—Això passa moltes vegades, ho he vist en la història i en la meua vida. Quan mires l'art només vols conèixer l'artista, perquè estàs entusiasmat amb la música, la poesia o la pintura. I llavors coneixes l'artista i et xoca que no és com a tu t'agradaria que fos. És terrible, és vanitos, egoista. Per mi això és molt interessant, perquè sempre he cregut que ser artista és qüestió de sort. Neix i és artista. Quan anava a l'escola la professora deia que dibuixéssim un cavall, jo era incapaç, però la nena que s'asseia al meu costat dibuixava un cavall perfecte, i això era qüestió de bona sort. Emmet té la sort de ser un guitarrista impressionant, però això no significa que sigui un bon ésser humà, i això és el més interessant de la pel·lícula. A *Bales sobre Broadway*, el gàngster era un mal home, matava la gent, però era un artista, tenia talent.

—*Com a fan i intèrpret de jazz, què hi ha de Woody Allen en Emmet Ray?*

—Comparteixo l'obsessió del personatge per Django, com a fan del jazz. Per a mi, i per la gent que segueix el jazz, Louis Armstrong, Django Reinhardt i Sidney Bechet són els tres gegants del jazz. Hi ha pocs músics amb tanta profunditat.

—*Què li dona el jazz que no trobi en el cinema?*

—La música és una de les arts més directes, no has de pensar, té un impacte directe al cor, no té res a veure amb el cervell. El jazz és molt dolç, emotiu i sensual, és un plaer. Pots ser un taxista o un metge, que la música t'entra de la mateixa manera.

—*El film té un look nostàlgic dels anys 30, que ja va tractar a Bales sobre Broadway i a La rosa púrpura del Caire. Què hi troba en aquella època?*

—Va ser una època meravellosa als Estats Units. Quan mires aquells anys, la roba, els sons, eren molt romàntics. Si hagués rodat la pel·lícula al present, no hauria pogut utilitzar un càmera com Zhao Fei, que és molt poètic. No hi ha res per filmar avui dia. Què podria filmar? Ordinadors, mòbils, McDonald's? En

el passat tot era encantador, les botigues, les peces de roba, els cotxes, tots queden molt macos a través de la càmera. Les pel·lícules de Charles Chaplin o Buster Keaton sempre han estat molt importants per mi. Quan vaig fer *El dormilega* la meua primera idea era que despertava en el futur i ningú parlava, volia justificar el fet de voler fer una pel·lícula muda. Ara ho he pogut fer, en certa manera, amb el personatge de Samantha Morton. Crec que podria ser una cara ideal per al cinema mut. Jo sempre treballaria en el passat, però és molt car.

—*Com va ser la col·laboració amb Howard Alden, el vertader so de la guitarra de Ray?*

—Jo buscava un bon guitarrista com Django i vaig trobar en Howard. És un dels millors guitarristes de jazz actuals de Nova York. Ara bé, és curiós, però encara així, quan poses un disc de Django, t'adones que no és el mateix, Django era un geni. Howard té

molt de talent, però és impossible imitar del tot, pots dir que toca com Django, però no és Django.

—*Vostè estrena un film cada any. Per vostè escriure és un plaer o també pateix angonya davant del full en blanc com la resta de mortals?*

—M'encanta escriure, per mi és un plaer, si no fes pel·lícules també escriuria. Si treballés en una sabateria arribaria a casa de nit i em posaria a escriure, de la mateixa manera que algú té passió per col·leccionar segells o qualsevol altre hobbie. Em diverteix, mai tinc pànic a l'hora d'escriure. La imaginació no té límits, tinc les meves limitacions, no sóc genial, però no hi ha limitacions en termes de treball.

—*Els diners sembla que sí que són un límit. Es va publicar que els elevats costos de producció el van obligar a modificar l'equip de rodatge amb què ha treballat tants anys.*

—Treballo amb la mateixa gent des de fa vint-i-cinc anys. Els diaris americans mentien quan van dir que no seguia amb el mateix equip. Però és veritat que els diners em preocupen. *Sweet and lowdown* ha costat molts diners. Per mi són molts diners, és clar, no per James Cameron! Les meves produccions no costen més de 20 milions de dòlars. Ha estat el film de més pressupost de la meua filmografia, i crec que ha estat un error perquè m'ha creat moltes preocupacions, perquè les meves pel·lícules no recaptin tant per això. Però com que és un film d'època, necessitava més diners. Ara hi ha molta gent jove que amb 2 milions de dòlars fan pel·lícules, el problema és que de bones n'hi ha poques. És clar que les que costen 100 milions de dòlars tampoc no són cap meravella. En definitiva, el que importa és el talent.

"Mai em dona la sensació que influeixi ningú. En el meu país ningú fa pel·lícules Woody Allen. Fan films a l'estil Scorsese o Spielberg, però no el meu. No perquè no puguin, sinó perquè no hi estan interessats."

—Les noves tecnologies, com ara les càmeres digitals, poden ser una solució per abaratir costos de producció. Vostè que sempre ha experimentat amb la tècnica, com per exemple a Zelig, ha pensat d'utilitzar-ne?

—Si la pel·lícula sortís igual de bé, sí que utilitzaria una càmera digital, perquè és més ràpid i és molt més econòmic llavors. Però crec que encara falta molt per això, perquè no crec que les càmeres digitals encara siguin tan bones com les de cine.

—Quan es diu que una pel·lícula és de l'estil Woody Allen, què pensa vostè?

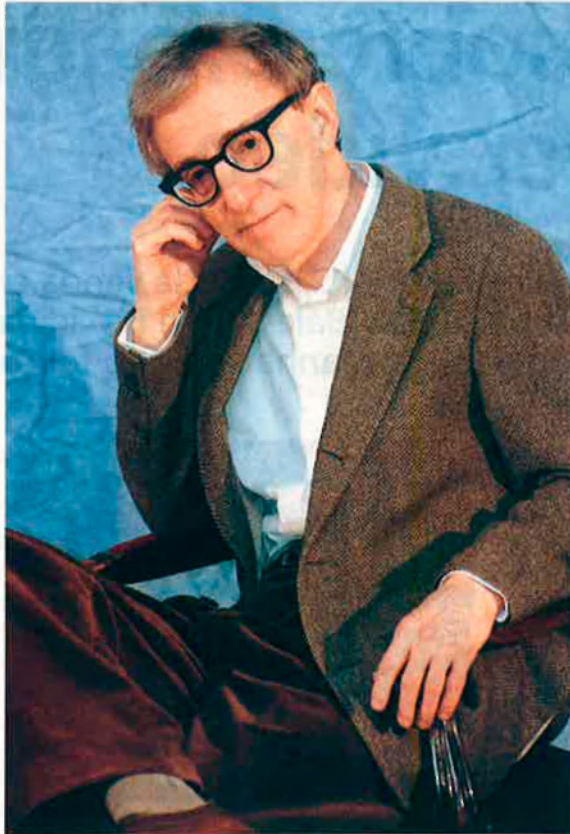
—És interessant, però mai em dona la sensació que influeixi ningú. En el meu país ningú fa pel·lícules Woody Allen. Fan films a l'estil de Martin Scorsese, de Steven Spielberg o de Coppola, però ningú fa el meu estil. No perquè no puguin, sinó perquè no hi estan interessats. Només crec que he influït en qüestions tècniques.

—Enguany s'estrenarà *Picking up the pieces*, d'Alfonso Arau, on vostè participa com a actor. Com tria els seus projectes com a actor?

—Faig tot el que em demanen! M'encanta actuar en les pel·lícules dels altres. Quan algú m'ho demana sempre dic que sí, sense gairebé mirar-me el guió. Em tracten molt bé, no tinc responsabilitats, no haig de treballar en el guió, no haig de pensar en la càmera, només actuar. Antz va ser un èxit. Aquesta última amb Alfonso Arau, no sé si serà una bona pel·lícula o no, però vaig treballar durant tres setmanes molt a gust. Alfonso em deia el que havia de fer i jo ho feia. Em va dir que matés Sharon Stone! El que em sap greu és que no em criden gaire com a actor, és clar que tampoc tinc un físic...

—Suposo que el seu cas és diferent del de directors com ara John Cassavettes o Clint Eastwood.

—Sí, a més de les qüestions físiques, Cassavettes va ser un actor molt bo, com a director va ser bo, però com a actor era meravellós.

—'Annie Hall' i 'Manhattan' són dos dels seus films més recordats pel públic. Vostè coincideix amb el gust de l'espectador?

—He fet molts films i hi ha uns quants que prefereixo personalment, però no coincideixo amb el públic, perquè les meves raons són diferents. Prefereixo 'El color púrpura del Caire', 'Marits i mullers', 'Zelig' i 'Bales sobre Broadway'. Ara bé, normalment no em sento satisfet, veig molta diferència entre el que jo volia explicar i el que al final explico.

milloren amb la traducció, tinc més públic on es doblen que en els països en versió original. Per tant no vull intervenir en qüestions de doblatge, és fantàstic!

—A *Manhattan* (1979) Isaac, el personatge que vostè interpretava, enregistrava en una gravadora totes les coses per les quals val la pena viure: Groucho Marx, Louis Armstrong, les pel·lícules sueques, etcètera. Hi ha algun que voldria afegir a la llista després de vint anys?

—Sí, aquesta llista canviaria ara, perquè sóc més gran, el temps et fa canviar. Algunes coses no les canviaria, encara sento la mateixa admiració per Louis Armstrong, Frank Sinatra o Marlon Brando, encara crec que són genials. Però ara tinc fills, quan vaig fer la llista no en tenia. Ara els fills ocuparien el lloc més important, i el matrimoni. Les idees canvien, i els gustos també canvien, per tant també triaria restaurants diferents.

—Vostè ha triat diversos directors de cinema per a interpretar les seves pel·lícules. A Bales sobre Broadway apareixia el realitzador Rob Reiner, a Marits i mullers, Sidney Pollack, i en aquesta última, John Waters.

—Sí, en moltes ocasions els directors de cinema són molt bons actors, i a més semblen éssers humans més reals. John Waters sembla un home d'època i Sidney Pollack té aspecte d'home corrent. A Amèrica tenim el problema que tots els actors són molt machos, Tom Cruise, Al Pacino, són herois, i és molt difícil trobar un home normal i corrent que no és un cowboy o un gàngster. Quan penso en el casting penso en homes reals, i a més resulta que els directors són també molt bons actors.

—La setmana vinent EL TEMPS ofereix el vídeo de Bales sobre Broadway en català. Què en pensa, del doblatge de les seves pel·lícules?

—Els dobladors europeus ho fan molt bé perquè em converteixen en un heroi, les pel·lícules

